

Votre Programme Matmidim – Chiour BETH
Parashat H'ayé Sarah – semaine du 31 octobre au 4 novembre
Souguia n° 41

ת"סד



Matmidim
Programme d'étude Mondial

Sujet de la semaine :

Hatov Véhamétiv

Sur le vin

Cette semaine nous étudions la Souguia sur la Brah'a de Hatov Véhametiv à réciter lorsque l'on boit un second vin. La difficulté dans cette Mitsva est de réussir à savoir quelles sont les conditions nécessaires à réunir pour pouvoir dire cette Brah'a. Notre étude portera principalement sur quatre conditions, bien que la liste ne soit pas exhaustive en termes d'application de la Halaha : faut-il une réunion de personnes qui boient le vin ? Le second vin doit-il être meilleur que le premier ? Une interruption de consommation après le premier implique-t-elle de ne plus pouvoir réciter Hatov Véhametiv ? Faut-il qu'il reste encore du premier vin lorsqu'on boit le second ?

Bon Limoud sur Matmidim !

Tephila avant le Limoud

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו, שלא יארע דבר תקלה על ידי, ולא אכשל בדבר הלכה, וישמחו בי חברי, שלא אמר על טמא טהור ולא על טהור טמא, ולא על מתר אסור ולא על אסור מתר, ולא יפשו חברי בדבר הלכה ואשמח בהם. כי יי יתן חכמה מפיו ויעת ותבונה. גל עיני ואביטה נפלאת מתורתך

Tephila après le Limoud

מודה אני לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, ששמת חלקי מיושבי בית המדרש. ולא שמת חלקי מיושבי קרנות. שאני משכים והם משכימים. אני משכים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים. אני עמל והם עמלים. אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר. אני רץ והם רצים. אני רץ לחיי העולם הבא, והם רצים לבאר שחת. שנאמר ואתה אלהים תורדם לבאר שחת. אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם, ואני אבטח בך

Programme du Dimanche

L'étude aujourd'hui est dédiée à la réfoua Chelema de

Alexandra Esther H'aya bat Patricia Luna

Etudier cette Guemarra avec Rachi. Auriez-vous pu comprendre autrement que lui ?

נט: הרואה פרק תשיעי ברכות

שותפות והתניא קצרו של דבר על שלו הוא אומר ברוך שהחיינו וקיימנו על שלו ועל של חברו אומר ברוך הטוב והמטיב וכל היכא דלית לאחרינא בהדיה לא מברך הטוב והמטיב והתניא אמרו ליה ילדה אשתו זכר אומר ברוך הטוב והמטיב התם נמי דאיכא אשתו בהדיה דניחא לה בזכר ת"ש ימת אביו והוא יורשו בתחלה אומר ברוך דין האמת ולכסוף הוא אומר ברוך הטוב והמטיב התם נמי דאיכא אחי דקא ירתי בהדיה ת"ש יי א"צ לברך לשינוי מקום צריך לברך וא"ר יוסף בר אבא א"ר יוחנן אע"פ שאמרו שינוי יין א"צ לברך אבל אומר ברוך הטוב והמטיב התם נמי דאיכא בני חבורה דשתו בהדיה: בנה בית חדש וקנה

של דבר. והו' כלומר כללו של דבר: ולכסוף הוא אומר הטוב והמטיב. על צערת הירוסה שנשארה לו ירושה מאביו שכן צערוהו מת אביו וירשו כלומר הניח נכסים: שינוי יין. שמה יין בצעודה והביאו לו יין אחר טוב מן הראשון אין צריך לברך צורא פרי הגפן: שינוי מקום. ילא מכאן והלך לבית אחר והביאו לו יין: ר"י אמר אפילו יש לו כיוצא בהן. מירוסה הואיל ולענין קניה חדש הוא אגלו צריך לברך:

1ere condition : le groupe qui consomme

Etudier les Richonim suivants. Quel est le H'idouch lorsqu'ils disent que ca inclue même lorsque c'est sa femme ou ses enfants qui l'accompagnent ?

תוספות מסכת ברכות דף נט עמוד ב

התם דאיכא בני חבורה דשתו בהדיה - וה"ה אם אשתו ובניו עמו אבל יחיד לא ואפילו שהחיינו אין מברך יחיד על שינוי יין דלא אשכחן יחיד שמברך שהחיינו רק אחדתא וכן כל פרי חדש כשאכלו מברך שהחיינו כדאמרין בסוף בכל מערבין (עירובין דף מ:)

רמב"ם הלכות ברכות פרק ד הלכה ט

היו מסובין לשתות יין ובא להן מין יין אחר כגון שהיו שותין אדום והביאו שחור או ישן והביאו חדש אינן צריכין לברך ברכת היין פעם שנייה אבל מברכין ברוך אתה יי' אלהינו מלך העולם הטוב והמטיב

בית יוסף אורח חיים סימן קעה

[...] והרמב"ם דקדק בדבריו וכתב בפ"ד מהלכות ברכות (ה"ט) היו מסובין לשתות יין ובא להם מין יין אחר וכו' אבל מברכים הטוב והמטיב משמע בהדיא דבבני חבורה מיירי ולא ביחיד. וה"ר דוד אבודרהם (עמ' שלה) כתב שיש אומרים שאפילו כשהוא לבדו דהא דאמרין הטוב לדידיה והמטיב לאחריני אינו רוצה לומר שיפטור אחרים בברכתו אלא הואיל ואחרים שותים ונהנים גם כן מאותו יין קרינן ביה המטיב לאחריני עכ"ל ונראה שלפי סברא זו צריך לפרש דהא דאמרין בגמרא דאיכא בני חבורה דשתו בהדיה היינו לומר שאחרים שותים מאותו יין אף

על פי שאינם ביחד עמו ואינו נכון. ויותר נראה לומר שנתכוין לדחות סברת יש אומרים שכתב רבינו בסמוך ונתערב בו לו הדברים ולא כתבם כתיקונם

Les mots du jour à apprendre :

En passant	אָגב
Sur mon chemin	אָגב אױרױ
Sur son chemin	אָגב אױרױה

Programme du Lundi

*L'étude aujourd'hui est dédiée à la réfoua Chelema de
Alexandra Esther H'aya bat Patricia Luna*

Faut-il que les deux personnes boient ? Relevez les différentes conditions citées dans les Poskim

מרדכי מסכת ברכות פרק הרואה רמז רטז *

[...] וכן הטוב והמטיב שמברכין על שינוי יין (לקמן) צריך שיהא אחר עמו שיהנה גם הוא מאותו היין [...]

ספר תשב"ץ קטן סימן רצו *

ואם דעתו לשתות לבדו יין שלא ליתן ממנו לאחרים א"צ לברך הטוב והמטיב כי הפירוש כך הוא הטוב לדידיה ומטיב לאחריו כלומר המסובין ששותין עמו

שם סימן רצט

וגם אומר הר"ם ז"ל בשם רבינו יחיאל שצריך לברך הטוב והמטיב אפילו כשהוא רוצה לשתות לבדו כי הטוב לדידיה והמטיב לאחריו. הפירוש אינו ר"ל שיפטור אחרים בברכתו אלא ר"ל שיהנו אחרים מאותו דבר שהוא נהנה. ומביא ראיה מירושלמי דאיתא התם אומרים לו ילדה אשתך זכר מברך הטוב והמטיב ומיירי התם אפילו אם אינו בעיר שאשתו שם. והטעם הואיל והוא נהנה מדבר שהיא נהנית מברך הטוב והמטיב. ולא נהירא לי כלל

מגן אברהם סימן קעה ס"ק ה

הטוב לו. ובתשב"ץ כ' שאם הוא שותה היין השני לבדו י"א שלא יברך וי"א שיברך ע"ש, ובמרדכי משמע דאינו מברך וכן עיקר

Lorsque le vin appartient au Baal Habbait et un invité boit avec lui

מגן אברהם סימן קעה ס"ק ד

[...] וז"ל האלפסי פסק דהאכסנאי והאורח לא יברך הטוב והמטיב כי אין זה הטבה כיון שאינו שלו עכ"ל ופירש הרב"י דעתו שהאורח לא יברך רק הבע"ה והוא חולק עליו והב"ח פסק כמרדכי וכ"פ הש"ג פ' ע"פ ולענ"ד קשה למה נקט האכסנאי והאורח הל"ל האורח לחודי' ונ"ל דאכסנאי פי' הבע"ה כמ"ש התוס' פ"ב דע"א והרי"ף לשיטתיה אזיל דכת' הטור סי' רכ"א בשמו דאין מברך על הגשמים א"כ יש לו שותף באותה שדה הא לא"ה מברך שהחיינו אף על גב דאחרים נהנים ג"כ מהגשמים מ"מ בעי' שיהיו הוא וחבירו שותפין באותו דבר ה"נ בעי' שיהיו שותפין ביין משא"כ באורח שאין לו חלק בו אף הבע"ה אינו מברך דהיאך יאמר המטיב לאחרני דליכא הטבה לאחרני שאינו שלו וכן משמע מלשון הגמרא דקאמר כגון דאיכא בני חבורה דשתי בהדיה משמע דוקא בני חבורה ואשתו ובניו נמי כיון שחייב במזונותיהן הוי כאלו יש בהם חלק בו כנ"ל ולכן יש להחמיר דהא פסק בסי' רכ"א כהרי"ף ע"ש (עמ"ש שם ס"ה) ובפרט בספק ברכות אף על גב דאפשר לומר כשנותן לו ה"ל כאלו יש לו חלק בו מ"מ יש להחמיר דמ"מ אותו כוס שהוא שותה אין לחבירו חלק בו משא"כ בשותפין דקיי"ל אין ברירה מ"מ נ"ל דאם הבע"ה נותן הקנקן על השלחן כמו שעושין בסעודות גדולות א"כ כולן שוין לטובה הוה כיש להן חלק בו ומברכין הטוב והמטיב [...]

Faut-il boire en même temps ?

מגן אברהם סימן קעה ס"ק ד

[...] ואם אין שותין כאחד רק כל אחד בחדר אחד פשיטא דאין לברך ומ"ש התוס' דף מ"ג דכשאמ' ליה ילדה אשתך זכר מברך הטוב והמטיב אף על פי שאין אשתו עמו היינו משום שהם שותפים בדבר א' דהיינו הבן משא"כ הכא דיין ששתה האי לא שתה האי לכן בעינן שישתו בחבורה א' רק שהתוס' מביאין ראיה מזה דמברך כל אחד לעצמו ע"ש

שולחן ערוך אורח חיים הלכות בציעת הפת, סעודה, וברכת המזון סימן קעה סעיף ד

אין לברך הטוב והמטיב א"כ יש אחר עמו, דהכי משמע: הטוב לו, והמטיב לחבירו; וה"ה אם אשתו ובניו עמו, אבל אם הוא יחידי, לא

משנה ברורה סימן קעה ס"ק טו

עמו - ושותה מאותו יין אבל אם אינו שותה אלא הוא לבדו או ששותה רק חבירו לבדו אין מברכין ע"ז ברכת הטוב גם בעינן דוקא שיהיה לחבירו שותפות באותו היין [אבל אם הוא רק אורח בעלמא שבעה"ב נתן לו לשתות לא יכול לומר ברכת הטוב וכתב המ"א דגם הבעה"ב לא יכול לומר ברכה זו באופן זה אם לא שהבעה"ב העמיד הקנקן על השלחן לשתות מי שירצה הוי כשותפות ויכול אף האורח לברך ואשתו ובניו כיון שצריך לפרנסן הוי כאלו יש להם חלק בו. גם בעינן שישתו בחבורה ביחד ולא זה בחדר זה וזה בחדר זה. גם הסכימו כמה אחרונים שאין לברך ברכת הטוב אלא כששתו שניהם משתי היינות אבל אם שתו שניהם רק מיין הראשון ומיין השני שתה רק אחד או להיפך אין לברך. כתבו האחרונים בברכת הטוב יכול לברך בדיעבד אף שכבר שתה ונזכר כשהיין בפיו שבולעו ומברך אח"כ אבל אם נזכר אחר שכבר שתה אין כדאי לברך ומיהו כשיש עוד יין בקנקן לכו"ע יכול לברך דדמי למי ששכח לברך המוציא ונזכר קודם גמר סעודה [פמ"ג]

Les mots du jour à apprendre :

En passant	אָגב גְּרָא
Avec difficulté	אָגב דוֹחֶקָא
Sur du pain	אָגב רִיפְתָא

Programme du Mardi

*L'étude aujourd'hui est dédiée à la réfoua Chelema de
Alexandra Esther H'aya bat Patricia Luna*

2^{ème} condition : la qualité du second vin

Revoir l'explication de Rachi. Comparer avec l'avis des autres Richonim. Comment le Choulh'an Aroukh est-il Possek ? Pourquoi ?

תוספות מסכת ברכות דף נט עמוד ב

הטוב והמטיב - אבל אשינוי לחם ואשינוי בשר אין מברכין הטוב והמטיב דדווקא איין דאית ביה תרתי דסעיד ומשמח מברכין הטוב והמטיב אבל בשר ולחם לא ופרשב"ם בערבי פסחים (דף קא. ושם) דדוקא כשהאחרון משובח מברכים הטוב והמטיב אבל בכיוצא בו לא אך בירושלמי דכיצד מברכין א"ר אבא בר רב הונא צריך לברך על יין חדש וישן שינוי יין א"צ לברך שינוי מקום צריך לברך היסח הדעת כשינוי מקום משמע דוקא כשהאחרון ישן דעדיף טפי ור"ת פי' דאפי' אין האחרון חשיב רק שלא ישתנה לגרעותא יותר מדאי ומסיים בה רבי על כל חבית וחבית שהיה פותח היה מברך הטוב והמטיב ומשמע דלא קפיד אם האחרון משובח אם לא אף על גב דישן אידכר בסוף מ"מ נימא דרבי פליג עליה ולפרשב"ם יעמידנה להך דרבי במסופק אם האחרון טוב ומספק היה מברך על כל אחד שמא משובח הוא אך ר"ת מפרש דעובדא דרבי בא לחלק כדפי' וי"מ דההוא דחדש וישן מיירי בברכת בורא פרי הגפן דומיא דשינוי מקום דבתר הכי אבל לא מצינו כן בגמרא שלנו

חידושי הרשב"א מסכת ברכות דף נט עמוד ב

שינוי יין א"צ לברך, אבל מברך הוא הטוב והמטיב ואסיקנ' דוקא בדאיכא בני חבורא דשתו בהדיה, וה"ה אשתו ובניו והא דמברך על שינוי יין בין דבתרא עדיף מקמא בין דקמא עדיף מבתרא דאינו מברך אלא ארבוני היין כרב דהוה מברך אכל חביתא וחביתא, אבל רבינו שלמה ז"ל כתב שתה יין בסעודה והביאו לו יין אחר טוב מן הראשון, והראשון נראה עיקר

רא"ש מסכת ברכות פרק ט סימן טו

פירש"י הא דמברכין הטוב והמטיב על היין דוקא כשהשני משובח יותר מן הראשון וכן פירש רשב"ם בערבי פסחים וקצת משמע כך בירושלמי בסוף כיצד מברכין דגרסינן התם אבין בר רב הונא אמר יין חדש ויין ישן צריך לברך [שינוי יין א"צ לברך] שינוי מקום צריך לברך היסח הדעת כמו שינוי מקום הוא משמע דוקא יין חדש ויין ישן שהישן משובח מן החדש צריך לברך אבל שינוי יין סתם א"צ לברך מיהו קשה מעובדא דמייתי בתר הכי רבי על כל חבית וחבית שהיה פותח מברך עליה מה היה מברך עליה רבי יצחק רובה בשם רב ברוך הטוב והמטיב מסתמא לא היה בכל פעם יותר טוב מאותו שלפניו ומיהו יש לדחות דבסתמא אם אין ידוע שהוא יותר טוב או גרוע יש לברך אבל אם ידוע שהשני גרוע לא וי"מ דהירושלמי איירי בברכת פרי הגפן דומיא דשינוי מקום והיסח הדעת והכי פי' יין חדש ויין ישן צריך לברך בפה"ג אבל שינוי יין ששניהם חדשים או ששניהם ישנים א"צ לברך בפה"ג אבל אם שתה יין חדש תחלה ואח"כ יין ישן צריך לברך בפה"ג על הישן ולא מיפטר בבפה"ג שבירך על החדש דחשוב כמין אחר לגבי חדש לפי דאישתני טפי לעילויא והשתא ניחא הא דמייתי בתר הכי רבי על כל חבית וחבית היה מברך וקמתמה מה היה מברך הא אמרינן דשינוי יין א"צ לברך והשיב לו נהי דא"צ לברך ב"פ הגפן כששניהם חדשים או ששניהם ישנים מ"מ הטוב והמטיב צריך לברך ויש שרוצים

לומר כיון דהטוב והמטיב אינו מברך ביחיד אף על גב דקי"ל (לעיל פ"ו סי' ל"ד) דיין בתוך הסעודה כל א' מברך לעצמו הטוב והמטיב א' מברך לכולן דאם היה כל א' מברך לעצמו הוה ליה כל חד וחד יחיד ולא נהירא דמהאי טעמא דאמרינן בבפ"ג דכל חד מברך לעצמו משום דאין בית הבליעה פנוי האי טעמא נמי שייך בברכת הטוב והמטיב ואף על גב דכל אחד ואחד מברך לעצמו כיון דחבירו שותה ונהנה גם הוא מין זה קרינן ביה הטוב ואמרו לו אשתך ילדה זכר דמברך הטוב והמטיב משום דאיכא טוב גם לדידיה והמטיב לאחרני מידי דהוה לאשתנו ומי לא עסקין דהיה בעלה בעיר אחרת בשעה ששמע

שיטה מקובצת מסכת ברכות דף נט עמוד ב

ושינוי יין. פירש רש"י ז"ל יין אחר טוב מן הראשון. ור"ת ז"ל סובר אפילו גרוע דעל רבוי הטובה הוא מברך הטוב והמטיב. ובירושלמי פרק כיצד מברכין נמי אמרינן רבי על כל חבית שהיה פותח היה אומר הטוב והמטיב ואף על פי שעדיין אינו יודע אם טוב הוא אם לאו. [וכן כשבא] לו רבוי יין בסעודה על דעת לשתות אף על פי שאינו שותה עכשו לאלתר

תרומת הדשן סימן לד

שאלה: ברכת הטוב והמטיב שאנו מברכין על היין, האיך מנהג הוא לברך, אי בעינן דוקא שהאחרון משובח שבח ניכר מן הראשון, או אפילו מעט יותר, או דילמא לגמרי כראשון, או אפילו אם הוא גרוע ממנו תשובה: יראה, בפלוגתא דרבוותא בברכות לא מברכים מספק כלל, אא"כ ידענא דנהוג עלמא לברך, ובהך מלתא איכא פלוגתא דרבוותא, ה"ג ורשב"ם וא"ז פסקו, דאין לברך הטוב ומטיב, אא"כ האחרון משובח מן הראשון, והתוספות והרמב"ם כתבו, אפי' אם האחרון גרוע מן הראשון, שעל רבוי היינות הוא מברך. וכתוב במרדכי, דלדעת ר"ת, צריך רק שלא יהא גרוע יותר מדאי מן הראשון, אבל אשירי כתב שאם הוא משובח, או רק שאינו יודע שאינו גרוע מן הראשון, בסתמא מברך, אבל אם יודע שהוא גרוע אינו מברך; והשתא מתוך הני פלוגתא אין לברך, אא"כ שהוא משובח מן הראשון. ובאושטריי"ך היו נוהגים שלא לברך אלא על היינות שהיו מופלגים לשבח, לא ידעתי מאין הרגלים/הרגלים, דלכל הפירושים אם שתי כבר יין בינוני, ושתי אח"כ משובח הימנו בידוע וניכר, צריך הוא לברך, אעפ"י שאינו משובח בהפלגה. גם היו נוהגים שאפילו ביינות המופלגים, אם שתי ממנו תוך ל' יום, לא היו מברכין. ולמנהג זה יש סמך דמצאתי הועתק מתשובת הר"ח א"ז, וז"ל: א"ל שאמר תלמיד של רבינו שמחה, שאם שתי מזה יין תוך ל' יום, אינו מברך הטוב והמטיב וליתא, עכ"ל. ואף על גב דכתב וליתא, מ"מ אפשר ראו המנהיגים הקדמונים שבאותה מדינה, לנהוג כאותו תלמיד. והיה נראה דמהך סברא, יש ג"כ לתת טעם לאידך מנהג, שלא היו מברכין רק על המופלגים, דכיון דאין מברכין, אלא מל' יום לל' יום, אלמא בחידוש תליא מילתא, כההיא דהרואה את חבירו לאחר שלשים, מברך שהחיינו, ושם פר"י, דדוקא בחבירו שהוא חביב עליו, ושם בראייתו. ובני אושטריי"ך, מתוך שהיה להם רוב מיני יינות, לכמה בעלי בתים, יש שהיו בוחרים בחזקים, ויש בקלים, ויש בדקים וצלולים, ויש במתוקים, לא היתה הסכמה ברורה להם כלל, שהאחרון משובח מן הראשון, אלא במופלגים, שהכל מודים בו, ועליו יש לברך, וחשוב שמחה לשותיהו, לפי שברור לו שהוא משובח לכל אדם, והווי טוב לדידיה ומטיב לאחרני, ואף על פי שאינו טעם מספיק לגמרי, כדי ליישב המנהג באתי

שולחן ערוך אורח חיים הלכות בציעת הפת, סעודה, וברכת המזון סימן קעה סעיף ב

מברכין הטוב והמטיב על כל שינוי יין מן הסתם, אפילו אינו יודע שהשני משובח מהראשון, כל שאינו יודע שהוא גרוע ממנו.

הגה: ואין חילוק בין שניהם חדשים או א' חדש וא' ישן (ב"י בשם תוס' פרק הרואה וטור ותרומת הדשן סי' ל"ד) ואפי' שתי ממנו תוך שלשים יום. י"א דאם שתי תחלה יין אדום והביאו לו יין לבן, אף על פי שהוא יותר גרוע, מברך הטוב והמטיב לפי שהוא בריא לגוף יותר מן האדום (מרדכי פרק ערבי פסחים)

Les mots du jour à apprendre :

Soulève-la	אָגבֿה
Il l'a soulevée	אָגבֿהה
Ils l'ont soulevée	אָגבֿהוה

Programme du Mercredi

L'étude aujourd'hui est dédiée à la réfoua Chelema de

Alexandra Esther H'aya bat Patricia Luna

3^{ème} condition : interruption entre les deux vins

Quel serait le problème si on avait décidé de s'arrêter au premier vin ?

ספר הבתים ברכות שער ט אות י *

ויש מן הגדולים שכתב אם בא להם שנוי יין לברך ברכת המזון שאין מברכין עליו הטוב והמטיב הואיל ומברכין עליו ברכת המזון ובורא פרי הגפן, ודבר של טעם הוא זה

מגן אברהם סימן קעה הקדמה

[...] ונ"ל כשבירך ב"ה על היין אחר אין צריך לברך הטוב והמטיב דהא כבר אמר הטוב והמטיב בב"ה

שו"ת בית יהודה חלק אורח חיים סימן מט

אירע מעשה בי"ט שני של שבועות בב"ה אחד שהזמין אורחים בסעודת שחרית ולא היה לו לקידוש כי אם יין צמוקין וסמוך בגמר הסעודה בא להם יין ממקום אחר ונסתפקו אם יברכו בפ"הג או הטוב והמטיב

ולפי הנלע"ד דאע"ג דיין צמוקים חשוב יין דהא מברכין עליו בפ"הג וכשר לנסכין בדיעבד וגם נקרא מי פירות לענין שאינו מחמיץ כמ"ש הפוסקי' ז"ל בשם הרשב"ץ וא"כ אם היו רוצים לשתות בתוך הסעודה ממנו וחזרו לשתות מיין אחר ודאי דמברכין הטוב והמטיב דהוי בכלל ריבוי יינו' אבל בכגון נ"ד שאין דעת' לשתו' ממנו וגם אין רגילו' לשתו' מיין צימוקי' שעושין לשתותו בלא שרייה ובלא המשכה גביע (גרע צ"ל) מהיסח הדעת דאין בדעתו לשעתו /לשתות/ כיון שלא יש יין לבע"ה דלא מסקי אדעתייהו שיבוא להם יין ממקו' אחר ובדין נמלך נ"ל פשוט דלא שייכא ברכת הטוב והמטיב דהא נתחייב בברכת בפ"ה ולא שייכא ברכת הטוב אלא במי שהיה בדעתו לשתות מהיין שלפניהם דאז על ריבוי יינות מברך הטוב /והמטיב/ דמשא"כ כשהסיח דעתו ואינו רוצה לשתות עוד אז כשחוזר ורוצה לשתות הו"ל כתחלת שתייה ואזדא לה שתיה ראשונה דהרי כתב הרמב"ם ז"ל בפ"ד מה' ברכות דהיסח דעת חשוב כשינוי מקום לענין ברכה א' ובשינוי מקום דבר ברור דלא שייכא ברכת הטוב דהרי מחוייב לברך בפ"הג ומסתמה דאין חילוק בין אם שותה במקו' השני מהיין הראשון עצמו או מיין אחר והיסח הדעת נמי דכוותה וכן הסברא נותנת דלא באה ברכת הטוב אלא להוסיף ריבוי הברכה במקום שאין צריך ברכת בפ"הג לא לדחותה במקום שצריך

רבי עקיבא איגר אורח חיים סימן קעה סעיף א

[מג"א ריש הסימן] דהא כבר אמר הטוב והמטיב בבה"מ. משמע דהיה ראוי בפה"ג וגם הטוב והמטיב על בהמ"ז וזה דלא כמ"ש בשו"ת בית יהודה סי' מ"ט דכללא כ"ל דהיכי דמברך בפה"ג כגון בנמלך או בשינוי מקום אינו מברך בברכת הטוב עיין שם

שער הצינון סימן קעה ס"ק ב

ב) ובחידושי ר' עקיבא איגר הביא, דלפי מה שכתב בספר בית יהודה דבנמלך או שהיה שינוי מקום דצריך לברך עליו בורא פרי הגפן, ממילא אין שייך ברכת הטוב והמטיב, דהוא ענין חדש ואין שייך ליין ששתו מקודם, אם כן הוא הדין בנדון זה בלאו הכי אין צריך לברך הטוב והמטיב, דהא צריך לברך בורא פרי הגפן עליו ואין שייך ליין שבתוך הסעודה

4^{ème} condition : faut-il qu'il reste du premier vin ?

La Kavana compte-t-elle lorsque l'on apporte un second vin après avoir terminé le premier ?

שו"ת רדב"ז חלק ד סימן קכה (אלף קצה)

שאלה שאלת בא להם יין משונה מפני שנשלם היין שהיו שותין ממנו ואין להם מה לשתות אם מברכין עליו הטוב והמטיב

תשובה דבר זה כתב בעל ספר הנתיבות ז"ל בשם הראב"ד זכרונו לברכה שאין מברכין עליו הטוב והמטיב אבל הוא נסתפק בדבר ואני בעניי מסתברא לי שאם יש להם מאותו היין שהיו שותין בתחלה ולא רצו להביאו והביאו זה המשונה ודאי משום שינוי יין הביאו אותו ומברך עליו הטוב והמטיב ואם לא היה להם יין מאותו הראשון והביא זה אעפ"י שהוא משונה לא מפני שינוי הביאו אלא מפני שלא היה להם אחר והם צריכין לשתות ובכהאי גוונא מסתבר טעמו של הראב"ד ז"ל ואין מברכין עליו ואפשר שגם הוא ז"ל בכהאי גוונא / גוונא / אמרה ואני לא ראיתי הלשון במקומו. אבל מה שכתבתי הוי מלתא מציעתא וטעמא דמסתבר

בית יוסף אורח חיים סימן קעה

כתב רבינו ירוחם (ני"ו ח"א קמב ע"ד) הובא להם יין אחר אפילו משובח מן הראשון וכבר כלה הראשון אין מברכין הטוב והמטיב שאין כאן ריבוי טובה כן מצאתי בהגהה וצריך עיון עכ"ל ואין טעם בדבר דהא מכל מקום ריבוי יין הוא וצריך לברך עליו

שולחן ערוך אורח חיים הלכות בציעת הפת, סעודה, וברכת המזון סימן קעה סעיף א

הביאו להם יין אחר, אינו מברך בפה"ג, אבל מברך עליו: הטוב והמטיב.

הגה: אף על גב שאין לו עוד מן הראשון (ב"י) [...]

מגן אברהם סימן קעה ס"ק א

שאיין לו עוד. וכ"ה כתב שהראב"ד ורי"ו ס"ל דאין מברכין ובעל נתיבות מסתפק בדבר, ורדב"ז סי' קכ"ה הכריע דאם יש להם מן הראשון ולא רצו בו והביאו אחר מברך ואם אין להם כלל מראשון א"כ לא מחמת שינוי הביאו ואין מברכין עכ"ל

אליה רבה סימן קעה

אף על פי שאין לו עוד וכו'. ושל"ה דף צ"א [שער האותיות, קדושה, כלל ז דין א] החמיר משום ספק ברכות שאין לברך [הטוב והמטיב] אם לא שייר מראשון, וכן פסק מג"א [סק"א] בשם רדב"ז [ח"א סימן קצה]. מיהו אם יש לו מראשון ולא רצו בו והביאו אחר מברך [שם]

ברכי יוסף אורח חיים סימן קעה ס"ק ב

הגהה. אף על גב שאין לו עוד מן הראשון וכו'. זוהי סברת מרן בבית יוסף. ואפשר דאלו שמיע ליה למרן דסברת הראב"ד להפך, היה מורה ובא כדעת הראב"ד. וכבר כתב הרשב"א בתשובה שמבטל דעתו מפני דעת הראב"ד ואפילו לקולא. והרדב"ז ח"א סי' קכ"ה הביא סברת הראב"ד, והכריע שאם לא הי"ל מן הראשון ולא הביאוהו מפני השינוי אין מברכין. ונראה דיש לחוש לסברת הראב"ד והרדב"ז (סי' אלף קכה), שלא לברך. וכ"כ מהריק"ש והרב של"ה (שער האותיות קדושת אכילה כלל ז)

משנה ברורה סימן קעה ס"ק ג

עיינ במ"א בשם פוסקים שיש דעות בזה [ד] וע"כ הכריעו לדינא דאם יש להם מן הראשון והביאו השני כדי שיטעמו יין אחר משונה מן הראשון מברכין עליו הטוב והמטיב אבל אם אין להם כלל מראשון א"כ לא מחמת שינוי הביאו אלא מפני שכלה הראשון אין מברכין עליו שאין בזה ריבוי טובה כ"כ

Les mots du jour à apprendre :

Il l'a soulevé	אַגְבֵּיהִי
Il les a soulevés	אַגְבֵּיהֶנּוּ
Il l'a soulevée	אַגְבֵּיהֶתָּה

Programme du jeudi

*L'étude aujourd'hui est dédiée à la réfova Chelema de
Alexandra Esther H'aya bat Patricia Luna*

קעה Mishna Broura et Choulhan Aroukh le Studier

Les mots du jour à apprendre :

Percevoir	אַגְבִּי
Il a perçu	אַגְבִּי
Il l'a perçu	אַגְבִּיהִי

הלכות דברים הנוהגים בסעודה סימן קעד קעה

עז באר הגדה

המזון כל אחד ואחד מברך לעצמו (מ) אפילו הסיבו יחד: הגה דלא יכילין (מא) לענות אמן (טור) (מב) משום דחיישינן שמא יקדים קנה לוושט: הגה (מג) וי"א דאם אמר להם סברי רבתי ושמעו ויכוזו לצרכה ולא יכלו אז ויענו אמן (מד) אחד מברך (ו) לכולם * וכן נוהגין (הגהת מיי" פ"ו מהלכות ברכות ומרדכי ס"פ כיצד מברכין וטור בשם רש"י) (מה) ויאמר סברי רבתי ר"ל סוברים אתם לנאת בצרכה זו ולא יאמר ברשות רבתי וכן (מו) כ"מ שמברכין על היין משום ברכת היין שנתוך הסעודה (מז) א"א ברשות אלא סברי מטעם שנתבאר (בית יוסף סימן קפ"ז) בשם שובלי הלקט):

קעה דיני ברכת הטוב והמטיב על היין. ובו ו' סעיפים:

א * הביאו להם (א) יין אחר אינו מברך בפה"ג אבל מברך עליו (ב) הטוב (ה) [א] והמטיב: הגה

שערי תשובה

של אדם ממאלכיו אין לברך על אותה הקאו"י. תשובת גינת ורדים [א] והמטיב ענה"ט וצבר"י כתב דרפ"ס פליגי על מהר"ל עיין בטור כלל א' סי' אצ"ג ע"ש. כתב בש"ג האנוס"י שאוכלים אחר הסעודה סימן מע"ג וצמח"ס חמץ להרשב"ץ שכתב שיכול לברך הטוב והמטיב למתק השמיה היו כמו לנזן וזית וברכת היין פוטרתה עכ"ל. וכמו המ"א ונ"ל דבשאר משקין מוך הסעודה ברכת הלחם פוטרתן להמסקה טפל ללחם והאנוס"י למסקה: (י) לכולם. וזריכין שיטעום כל א' תיכף מהכוס שלא להפסיק בין ברכה לשמיה. מ"א עיין סי' קס"ו סעיף ו':

(ה) והמטיב. כתב מהר"ל י"א שאין מברכין הטוב והמטיב בליל פסח שלא להרבות בכוסות עכ"ל. וכמו המ"א ונ"ל שלא ישמה

משנה ברורה

נהגו להקל ויש להם על מה לסמוך. וכ"ז בתוך הסעודה אצל אס שותה את הי"ש אחר סעודתו דלא צודאי דעתו רק לעכל המזון לכו"ע לרין ברכה [אחרונים] מ"מ נ"ל דאם אכל מאכל שמן ולקח (מו) מעט י"ש להפיג השמנונית שפיו אס רגיל בעינין זה (מו) הוא בכלל טפל להאכל וע"כ אף אס הוא אחר גמר סעודתו א"ש לברך. כתב הח"א דאם שותה אחר גמר סעודתו קאפ"ע הוא רק כדי לעכל המזון ולא דמי לשאר משקין וע"כ לרין לברך ברכה ראשונה ואינו מוכרח ונכון שיברך מתחלה על מעט זקוע"ר לפטור את הקאו"ע. וכל זה שייך רק לענין חול (מח) אצל בשבת

ביאור הלכה

* וכן נוהגין. ומשמע מפמ"ג דהידור מלוא לית בה [היינו אף דבעלמא היכא שאחד מו"יא את חברו יש צוה משום הדרת מלך] משום דלעה ראשונה אסור לעשות כן והוא דעת רוב הפוסקים [והס רבנו אלחנן ורבינו יונה ור"א"ש ומרדכי והגה"מ כמבואר צ"י וגם הרא"ה סובר כן והי"א הוא דעת רש"י לחוד] אלא שנהגו כן אף דהמעין שבצ"ל לקט יראה לדעת ר"ה גאון ועוד כמה ראשונים דס"ל כרש"י וע"כ יש מקום להמנהג ואין למחות ב"מ הדין כמו שכתבו דהידור לא שייך בה:

וי"ט (מט) בשחרית אין שייך כ"ז דהרי צודאי כבר קידש על הכוס וממ"ג אס קידש על היין הלא פוטור כל המשקין [וצאופן המבואר לעיל בסק"ג] ואס קידש על השכר וכיו"צ הלא מברך שהכל וממילא נפטר גם זה: ח (מ) אפילו הסיבו יחד. ר"ל ולא כמו דלמרינן בעלמא [קס"ו סי"א] דאם הסיבו יחד אחד מו"יא כולם ועדיף טפי משום ברוב עם הדרת מלך אצל בצרכה שנתוך הסעודה לא יעשו כן: (מא) לענות אמן. ואף דקי"ל בכל מקום דשומע כעונה ועניית אמן אינו מעכב כלל לענין לנאת בהצרכה חיישינן שמא יענו אמן ויסתכן [רא"ש וטור]: (מב) משום דחיישינן וכו'. היינו משום דעוסקין אז בצרכה ואין צוה הצליעה פניו ומבואר בפוסקים דלדעה זו (ג) אף אס יניחו מלאכול ויכינו ענמם לשמוע הצרכה ולענות אמן ג"כ לא מהני דמ"מ חיישינן שמא לא יחירו להפסיק מלאכול ויצא"ל לדי סכנה [פרישה]: (מג) וי"א וכו'. דהס ס"ל הטעם דאין אחד יכול להו"יא חברו בצרכה היין שנתוך הסעודה משום דטורדים הם לאכול ולא יתנו לב לכוון לשמוע ולנאת ולכן אס אמר מקודם שיברך סברי מורי ומניחים כולן לאכול ויכוזו לבס להצרכה שפיר דמי וגם משום סכנה ס"ל דאין כחן אמן שפסקו מלאכול: (מד) אחד מברך לכולם. וזריכין שיטעמו כולם תיכף מהכוס ולא יפסיקו בין ברכה להשמיה [מ"א]: (מה) ויאמר סברי רבתי. ר"ל בצרכה שנתוך הסעודה כשאחד מברך מו"יא כולם לא יאמר ברשות רבתי [דלשון זה אינו אלא נטילת רשות לברך] אלא סברי רבתי דהיינו שיפסקו מלאכול ויחזו לב לשמוע הצרכה ולנאת כנ"ל: (מו) כל מקום וכו'. ר"ל כשאחד מו"יא חברו כמו קידוש והבדלה וכו"ג. וצוהפה וברית מילה (נא) שאין נוהגין לומר סברי כלל הוא (נב) משום דרך במקום שזריכין נטילת רשות אומרים על היין סברי במקום רשות אצל צוהפה ומילה (נג) שאין נוטלין רשות (נד) אין לומר סברי כלל: (מו) אין אומרים ברשות. פי' אף דהיה ראוי לומר יותר ברשות שהוא נטילת רשות מהמסובין שחפ"ס צו שיזי"א אותם בצרכתו אלא משום ברכת היין שנתוך הסעודה דמוכרח לומר סברי כדי שיפסיקו מלאכול (נה) נהגו לומר לשון זה בכל מקום שנתוך הסעודה להו"יא אחרים:

א (א) יין אחר. ר"ל שמתחלה בירך על יין שנתוך המזון ואח"כ הביאו לו עוד יין אפילו הוא ממין אחר אפ"ה נפטר בצרכה ראשונה ועיין לעיל בסימן קע"ד ס"ה: (ב) הטוב והמטיב. ומברך אותה בשם ומלכות והוא הודאה על ריבוי היין שזדמן לו [ועוד כתבו

שער הציון

(מו) ואפשר דמה שרגילין ליקח מעט י"ש אחר שאוכלין דגים או דג מלוח הוא ג"כ בכלל טפל אס הוא רגיל בך ופטור לכו"ע: (מו) עיין לקמן בסימן רי"ב: (מח) מ"א: (מט) דבליה הלא יכול לקדש על הפת: (נ) ולענין דיעבד מסמימת השו"ע משמע דאינו מעכב וכן הרמב"ם וכל הפוסקים סתמו בה אכן צוהספות ברכות מ"ג ד"ה הואיל משמע שם בדברי ר' אלחנן דלעיונא הוא וכן משמע בחדושי הרא"ה"ה [להר"ף: (נא) מ"א: (נב) מ"א ופירוש דבריו נראה דהיינו משום דהתם הבעל ברית ובעל החמונה מכבדים אותו: (נג) ואפשר דמהאי טעמא אין אומרים סברי על כוס צהמ"ו דרשות א"ש לטול כיון שנטל רשות מקודם שהתחיל לברך ולכן אין לומר עתה גם סברי ואף דהלגוש הזריכין לומר עי"ש הא"ר כתב שאין נוהגין כן ומ"מ טוב שהמברך על הכוס ימתין מלברך עד שיגמרו הכל יראו את ה' וגו' שנהגין לומר עיין בא"ר: (נד) אף דהא"ר הקשה עליו מדברי השב"ל המעין שם יראה לפני טעם הרמ"א שהעמיק חתלת דברי השב"ל בשם ר"ה גאון דברי המ"א נכונים הם וסוף דברי השב"ל שהצי"א הא"ר ע"כ שיעה אחרת היא עי"ש: (נה) עיין ב"ח ושב"ל בשם כמה ראשונים עוד טעמים להמנהג:

הגהות ותיקונים: (א) קס"ו: (ב) ויבואו: (ג) דרישה: (ד) על הרי"ף:

הלכות דברים הנוהגים בסעודה סימן קעה

ב שם חמסות
ג מרבי שם נפש
אבי העזרי

(ג) אע"ג שאין לו עוד מן (ב) [ב] הראשון (צ"י) (ד) ולא דוקא הביאו להם מחדש אלא ה"ה אם היה להם מתחלה שתי יינות מברכין על הב' הטוב והמטיב: הגה ודוקא (ה) שלא היו לפניו יחד (ג) כשצריך צפה"ג אבל אם היו צמד א"ל לצרך (ו) אלא צפה"ג כמו שיתבאר סעיף ג' (ד"ע להשוות הטוב עם מרדכי פ' הרה"ה) (צ"י): ב' מברכין הטוב והמטיב על כל שינוי יין מן הסתם אפילו אינו יודע שהשני משובח מהראשון כל (ז) שאינו יודע שהוא גרוע (ח) ממנו: הגה (ט) ואין חילוק בין שניהם חדשים (י) או א' חדש וא' ישן (צ"י בשם תוס' פרק הרה"ה וטור ומרומת הדשן סי' ל"ד) ואפי' שמה ממנו (יא) תוך שלשים יום. י"א דאם שמה מחלה יין אדום והביאו לו יין לבן אע"פ שהוא (יב) יותר גרוע מברך הטוב והמטיב לפי שהוא צריך (ד) לגוף (יג) יותר מן האדום (מרדכי פרק ערבי פסחים): ג' הביאו לו יין רע ויין טוב כאחד יברך

שערי תשובה

מז' מיניו אבל אם הביאו לו מין אחר צריך לברך מאחר שזכור צמחא. אם צריך צהמ"ו על היין אחר א"ל לברך הטוב והמטיב דהא כבר אמר הטוב והמטיב צהמ"מ מ"א: (ב) הראשון. וכהנה"כ הביא פוסקים דס"ל דאין מברכין ומהרד"ם סי' קכ"ה הכריע דאם יש להם מן הראשון ולא רלו בו והביאו אחר מברך ע"ש: (ג) כשצריך. כתב זה לתוך דברי שו"ע אהדדי דלאן כתב אם היו לו מחלה ב' יינות מברך הטוב והמטיב וצ"ע ג' לא כ"כ ע"כ תירך רמ"א דכאן קאי על הצרכה דדוקא אם לא היו בשעת צרכה שניהם לפניו דאם היו היינו סעיף ג' וצ"ח פי' דבס"א איירי שעבר וצריך על הגרוע ע"ש. וט"ו פי' דבס"א מייירי דבספתקא איזה עדיף וס"א איירי צידוע שהוא גרוע יותר והעלה מי שלבו נוקפו לברך ב' צפה"ג ואח"כ על השני צרכה הטוב והמטיב וצ"ח י"א ל"ה ע"ש ע"ש: (ד) לגוף. ואם שמה לבן מחלה ואח"כ אדום שהוא משונה

משנה ברורה

כתבו (א) הספרים טעם לנטות זה כי ידוע שהאדם צריך למעט צמנוגי העולם ויין הלא מביא לידי שמחה ויכול לצוא לידי קלות ראש לכך סידרו נוסח זה של הטוב והמטיב שידוע שצרכה הטוב והמטיב שצבחה"ו תקנו על הרובי דיתר שנמנו לקצורה ועי"ז יזכור יום המיתה ולא ימשך אחר היין הרבה. ודוקא על יין שצחון המזון [או שהיו מסוכין לשמות בלא אכילה ואח"כ הביאו להם יין אחר ודלקמיה צב"ה צב"ה] אבל על כוס של צהמ"ו א"ל לברך עליו צרכה הטוב והמטיב אף שהוא מין יין אחר (ב) דהא כבר אמר הטוב והמטיב צבחה"ו [מ"א]. גלילי פסח טוב לכחלה שלא לשמות עוד מין אחר של יין (ג) צחון הסעודה כדי שלא יטריך לברך עליו הטוב והמטיב ויהיה נראה קצת כמוסף על הכוסות אך אם הוא למא וחוסק לשמות ממנו יכול לברך עליו הטוב והמטיב [אחרונים]: (ג) אע"ג שאין לו וכו'. עיין צמ"א בשם פוסקים שיש דעות בזה (ד) וע"כ הכריעו לדינא דאם יש להם מן הראשון והביאו השני כדי שיטעמו יין אחר משונה מן הראשון מברכין עליו הטוב והמטיב אבל אם אין להם כלל מראשון א"כ לא מחמת שינוי הביאו אלא מפני שכלה הראשון אין מברכין עליו שאין צוה ריבוי טובה כ"כ: (ד) ולא דוקא וכו' מחדש. ר"ל (ה) שהביאו להם עתה צב"ה אלא ה"ה אם היה להם מחלה שמי יינות צב"ה ודעמו לשמותם אלא שהיין השני לא היה מוכן לפניו על השלמן

שער הציון

(א) רבינו צחי הובא צחי רע"א וא"ר בשם צ"י: (ב) וצחיושי רע"א הביא דלפי מש"כ צב" בית יהודה דנמלך או שהיה שניו מקום דצריך לברך עליו צפה"ג ממילא אין שייך צרכה הטוב והמטיב דהוא ענין חדש ואין שייך ליין ששמו מקודם א"כ ה"ה צידון זה בלא"ה אין צריך לברך הטוב והמטיב דהא צריך לברך צפה"ג עליו ואין שייך ליין שצחון הסעודה: (ג) אבל ליקח יין אחר טוב למנין הכוסות גופא כגון טעמים כוס הראשון ולא ערב לו היין לכו"ע יכול ליקח מין אחר של יין לכוס שני ויברך עליו צפה"ג [לדין דנהגין לברך על כוס שני כצמ"ת מע"ד] וגם הטוב והמטיב [פמ"ג וצ"ע]: (ד) מ"א בשם רדב"ז וא"ר וצ"ח הרבה: (ה) אבל אין צחון המחדש שהביאו לו אחר שכבר שמה היין הראשון דזה לא היה מביא המחדש במלוא דפשיטא כ"כ וכבר נתקשה בזה הט"ו [ומה שמירך דמזהו הא"ר והפמ"ג וכן מ"א והגר"א משמע דלא כצחורין] אלא כמו שפירשתי [א"ר]: (ו) וכי קאמר הטוב"ע אלא ה"ה אם היו להם שמי יינות אע"פ שהיה להם צמרתם ודעמו היה בשעת צרכה להביאם ולשמותם מ"מ כיון שהביאם אחר הצרכה לבית הוא בכלל שינוי יין [שם גל"ח]: (ז) צ"ח וט"ו וכן מוכח צ"ח: (ח) צ"ח ומ"א וצ"ח דלא כט"ו:

הנהגות ותיקונים: א) כתבו:

ליקוטי דברי הרב: א) ובשו"ע הרב סעיף א' כתב: ואם הוא בענין שצריך לחזור ולברך בפה"ג על השני כגון במלך יברך תחלה הטוב והמטיב ואח"כ בפה"ג. ב) ובסידור בסדר ברכת הנהנין פרק י"ב ה"ו כתב דלא כהל"ח. וכ"כ בשו"ע הרב סעיף ג' שכל מקום שמברך על השני בסתם ה"ו מברך עליו אפילו הביאוהו על השלמן כבי"א עם הראשון ששתה תחילה ובירך עליו בפה"ג על דעת לשחות גם הב' אעפ"כ מברך הטוב והמטיב כששוהה מן הב', וכנראה דלא כהלבוש.

הלכות דברים הנוהגים בסעודה סימן קעה

עח באר הגליה

מיד בפה"ג (יד) על הטוב ופוטור את הרע ולא יברך על הרע תחלה בפה"ג כדי לברך אחריו הטוב והמטיב כי לעולם יש לברך על העיקר ועל החביב תחלה: ד' אין לברך הטוב והמטיב א"כ יש אחר (ה) (טו) עמו דהכי משמע הטוב לו והמטיב לחבירו "היה"ה אם אשתו ובניו עמו אבל אם הוא יחידי (ו) לא: ה' אם רבים מסובים בסעודה כל אחד מברך לעצמו הטוב והמטיב ולא יברך אחד לכלם דחיישינן שמא יקדימו קנה לרשט כשיענו אמן: הגה אל"ה"ו (ו) לשמות בלא אכילה אחד מנרך לכולם (וע"ל סוף סימן קע"ד): ו' ייין של שתי חביות והכל ממין אחד אם בתוך מ' יום לבצירתם שמוהו בשני כלים (טז) חשיבי כשני מינים ומברכין עליו הטוב והמטיב ואם לאחר ארבעים יום חלקוהו אין מברכין עליו הואיל והכל ממין אחד:

שערי תשובה

והמטיב ע"ד שפסק בשו"ע סימן ר"ח וסי' ר"י ע"ש ולפענ"ד ל"ע מה שעיקר ברכה זו על שטועס עכשו טעם משונה יותר מנחמלה אין זה מלוי ברוב ומיעוט אלא במשפט ואינו משפחו"א ואם טועם עמה טעם יין משונה אף שהוא על ידי מערבות המיעוט יש לברך ודעת לנטות נקל לחלק בין היי"א דסימן זה וסי' ר"י ועיין לקמן סימן ר"ב לענין יין מטעם שמתערב בין שאינו מטעם ע"ש:

באר היטב

יותר מנרך (צ"ח) ונכנסו איתו מנרך מ"א ושכנה"ג וע"מ: (ה) עמו. כתב הל"ח ראוין ושמעון ששומין כל א' מיינו ושוב נתן ראוין לשמעון וסוף לשמות ל"ע אם יברך הטוב והמטיב כיון שאין שינוי יין אלא לשמעון עמ"א. וכתשונת גינת ורדים כלל א' סי' מ' כתב אפי"י ש' אחר עמו ולא שמה מן היין הראשון ואח"כ נא להם יין אחר ורוזים לשמות שניהם גם יחד מן היין הצ' אין לו לברך

הטוב והמטיב דמטיב לאחרינא ליכא כיון שלא שמה חפצו מן היין הראשון. אמנם אם גם עמה אחר שנה לפנייה יין אחר גמרו דעתם לשמות גם מן הראשון מנרך הטוב והמטיב ע"ש שכתב דבה נפסטה השאלה של הרב ל"ח. וכתשונת פרח שושן כלל א' סי' י"ב האריך והעלה דבין אם שמו ראוין ושמעון מהיין הא' ומהיין הצ' לא שמה אלא א' מהן ובין אם הוא צהיפך בכולם יש להסתפק ע"ש וספק ברכות להקל עמ"א ס"ק ה': (ו) לא. כתב במרדכי ס"פ הרואה דהאכנסנא והאורח לא יברך הטוב והמטיב כי אין זה הטובה כיון שאינה שלו ע"כ ופי' הצ"ח דעמו שהאורח לא יברך רק הנענה"ב והוא חולק עליו למה לא יברך על מה שהזמין לו הקצ"ה מיני יינות לשמות אעפ"י שאינו שלו ע"ש. והצ"ח כתב דהמרדכי ר"ל שהאורח לא יברך אלא הנענה"ב מנרך והאורח יוכל צברכתו וכתב דהי נקטינן וכ"פ הש"ג והמ"א חולק וכתב דספק ברכות להקל ולא יברך לא האורח ולא הנענה"ב כשאין בשלמן אחד מצני צמו. ומה כתב דלם הנענה"ב נותן הקנקן על השלמן כמו ששטיטא בנעודות גדולות כולן שוין לטובה ומברכין הטוב והמטיב ואם אין שומין כאחד רק כל א' נחדר א' פשיטא דאין לברך ע"ש. וכתשונת פרח שושן כלל א' סי' י"ב האריך הרבה להקשות על המ"א והעלה דהאורח יכול לברך הטוב והמטיב וכן נענה"ב השותה עמו וכן ראיתי נוהגים בפני גדולי הדור לברך האורח הטוב והמטיב וכ"כ הרב אור חדש דף כ"ט ס"ק ח' ונתן טעם משום דהוי כאלו נותן לו היין המוצא כולו במתנה וכדידיה דמי ע"ש. לכן כדי לנאח מספק כשנותן הנענה"ב לאורח לברך יש לומר האורח לנענה"ב או הנענה"ב לאורח דבה שנותן לו לברך הוי היין כלו שלו כדי שיוכל לברך הטוב והמטיב אליבא דכו"ע". או יאמר שהמתחית היין יהיה שלו שאם נותן לו את כלו שוב לא יוכל נענה"ב לברך עליו הטוב והמטיב עיין בפרח שושן ס"י"ח: סס: (ו) לשמות. עיין גינת ורדים כלל א' סי' מ"ד מ"ה וידד הארן. הטעם שפקנו הטוב על היין ולא על הפת עיין לצוש ובשכנה"ג"ו ובס' שמע שלמה דף ל"א ע"א:

משנה ברורה

המ"א דגם הנענה"ב לא יכול לומר ברכה זו באופן זה אם לא שהנענה"ב העמיד הקנקן על השלמן לשמות מי שירצה הוי כשותפות ויכול אף האורח לברך ואשמו וצניו כיון שצריך לפרנקן הוי כאלו יש להם חלק בו. גם נענין שיטמו בצמורה צידד ולא זה נחדר זה וזה נחדר זה. גם הסכימו כמה (טו) אחרונים שאין לברך ברכת הטוב אלא כששמו שניהם משמי היינות אבל אם שמו שניהם רק מיין הראשון ומיין השני שמה רק אחד או להיפך אין לברך. (יז) כתבו האחרונים בברכת הטוב יכול לברך צדיעבד אף שכבר שמה וזוכר כשהיין צפוי שזולעו ומנרך אח"כ אבל אם זוכר אחר שכבר שמה אין כדאי לברך ומיהו כשיש עוד יין בקנקן לכו"ע יכול לברך דדמי למי ששכת לברך המוילא וזוכר קודם גמר סעודה [פמ"ג]: ו' (טז) חשיבי כשני מינים. דכיון שכל אחד היה חוסס בתפית צפ"ע צשיעור זמן זה עדיין חדש הוא ויכול להשתנות כל אחד נעטמו משא"כ אחר ארבעים יום הוא בכלל יין יסן ואין משתנה עטמו ומין אחד הוא ואין זה בכלל שניו יין:

דק

שער הציון

(ט) צ"ח ומ"א וע"א: (י) ע"מ ומ"א ואף דל"ח חולק כתב הפמ"ג דספק ברכות להקל: (יא) ע"ז וא"ר ומ"א: (יב) ט"ז: (יג) מ"א וע"א: (יד) מ"א ומ"א ע"ש ואף דבבאה"ט הביא בשם פרח שושן לברך מה ספק ברכות להקל: (טו) אפילו אם נתן לו הכוס במתנה גמורה מ"מ לא מיקרי שותפין בטעוה כיון שלכ"א שייך לו כוסו [ממ"א] אם לא שנתן לו רק מחליטו במתנה או נעשו ע"ז שותפין גמורים וכמו שכתב בבאה"ט בשם פרח שושן ע"ש וגם שפיין הראשון ששמו היה כעין שותפות: (טז) פרח שושן ודה"מ: (יז) א"ר ודה"מ:

הנהגות ותיקונים: (א) צ"ל אבל אם היו: (ב) נראה דצ"ל במשובח ואינו משובח: (ג) אות ח': (ד) עכ"ל האור חדש: (ה) צ"ל סימן י"ב: (ו) ובכנה"ג:

ליקוטי דברי הרב א' ובשו"ע הרב סעיף ג' כתב כהשיטה הראשונה. (ב) ובשו"ע הרב סעיף ה' כתב: אם הביאו לפניהם עוד מין יין ג' חזורים ומברכים הטוב והמטיב שנית, והוא שלא היה דעתם מתחילה עליו כשברכו בראשונה, וכן הוא בסידור. (ג) ובשו"ע הרב בסידור סדר בברכת הנהגין פרק י"ב הלכה ב' כתב ואם קנה בגד להתכסות בו פעם הוא ופעם בני ביתו מברך הטוב והמטיב הואיל ויש עמו שותף בטובה. (ד) ובסידור פרק י"ב הלכה כ'. כתבו שאם שניהם שותפין יין הב' ביחד, אלא שייך הראשון שמה הוא לבדו יש להסתפק בדבר, וספק ברכות להקל.

Bon Limoud sur Matmidim!

BIOGRAPHIES

Mordeh'i – מרדכי

Rabbi Mordechai ben Rav Hillel fut un des grands Rabanim Richonim Ashkenaz à la fin de la période des Baalei Hatosfot, descendant du Raavia. Il est né environ en 1240, et fut assassiné en Kidoush Hachem à Nuremberg en Allemagne en 1298 avec son épouse, qui fut la fille de Rabbi Rabbi yeh'iel de Paris Baal Tosfot, et ses cinq enfants. Il était l'élève du Maharam de Rottenbourg, aux côtés du Roch et du Hagahot Maïmoniot.

Son livre le Mordeh'i, construit sur la base du Rif, est un recueil des Tosfot, de responsa, et de références à divers ouvrages, majoritairement Ashkenaz et français. Il eut beaucoup d'influence sur la rédaction des Halah'ot pendant plusieurs générations.

Tachbets Hakatan - תשב"ץ קטן

Le Tachbets Hakatan (à différencier du responsa du Tachbets de Rabbi Chimon ben Rav Tsemah' Duran) fut écrit par Rabbi Chimon ben Rabbi Tsadok, élève du Maharam de Rottenbourg, qui vécut au 13^{ème} siècle en Allemagne.

Son ouvrage comprend 590 décisions Halah'a du Maharam, écrites directement ou desquelles il fut témoin. Des annotations furent ajoutées par son contemporain Rabenou Perets de Corbeille, en mettant en avant les différences de Minhag entre Ashkenaz et français.

Le Tachbets Hakatan est une source importante pour les décisions des Richonim Ashkenaz, et constitue une référence importante dans le Choulhan Aroukh.

Sefer Habatim – הבתים

Rabbi David ben Rav Shmouel Kokhavi, période des Richonim, parmi les Sages de Province du 13^{ème} et 14^{ème} siècle. Après l'expulsion des juifs de France (1306), il se dirigea vers le nord d'Espagne. Son ouvrage est un livre de Lois organisé selon le Micnhei Torah du Rambam.

Liste des 41 Souguiot étudiées sur Matmidim

Souguiot de Brah'ot		Sougiot des H'aguim	
1. Birkot Hatorah	17. Birkat Haguefen	33. Birkat Hagomel	8. Hanouka - emplacement de la Hanoukia
2. Choméa Kéoné	18. Natei Inchei	34. Birkat Hagomel (2)	16. Pourim – Michloah' Manot et Matanot Laevyonim
3. Arévout	19. Birkat Haréah'	37. Bal Tossif	20. Pessah – Biour H'amets
4. Kavana dans le Chema	22. Les jus	38. Chéhéh'éyanou sur un nouveau fruit	21. Sefirat Haomer
5. Position pour le Chema	23. Trima	39. Chéhéh'éyanou sur un nouveau Keli	35. Roch Hachana – Les trois Livres
6. Méah Brah'ot	24. Pat Kisnin (1)	40. Chéhéh'éyanou sur les Mitsvot	36. Soukot – Mitstaer
7. Amen Yetoma	25. Pat Kisnin (2)	41. Hatov Véhamétiv sur le vin	
9. Les quantités pour les Brah'ot	26. Les Apéritifs		
10. Les Brah'ot de consommation	27. Zimoun (1)		
11. Brah'a Chééina Tsrih'a	28. Zimoun (2)		
12. Ikar Vétafel	29. Zimoun (3)		
13. Mééin Chaloch	30. Zimoun (4)		
14. Brah'a sur un interdit	31. Zimoun (5)		
15. Anigrone	32. Tefilat Haderekh		